

NÉPOLVASÓTÁR

SZÉPIRODALMI
ÉS
TUDOMÁNYTERJESZTŐ
HETILAP

Főszerkesztő:
MEZŐFI VILMOS.

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, VII., Garay-utca 32.,
a hová a megrendelések intézendők.

TARTALOM: Pádúai szent Antal és a szegények kenyere. Uj orvosság a szegények bajaira. — Alkalmi gondolatok. (Ikarus.) — Lassalle szerelme. (Mezőfi Vilmos.) — Itália. (Kádár.) — Munkanélküli Munkás Gábor mondásai. — Különfélék. — Világkrónika. — Gazdaság. — Buzaárak. — Hüvelyesek. — Sertésárak.

Egyes szám ára 10 kr.
Előfizetési ára negyedévre 1.20 kr., félévre 2.40 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Világkrónika.

Kettős gyilkosság. Grácban egy özvegy anyát és tizenkilencz éves leányát gyilkolták meg, vad kegyetlenséggel. A gyilkosokat nyomozzák.

Megszöktetett zárda. Egy kis angolországi városban egy egész zárdát megszöktettek a papok. Először a főnöknőt vitték magukkal, aztán a többit. A papokat, a kik a zárda-szüzeket Amerikába szöktették, keresik.

Lemészárolt család. New-Castleban egy családot gyilkoltak ki. A családnak mind a nyolcz tagját agyonütötték. A gonosztettet többen követték el.

Bomba a templomban. Sidneyben három bomba robbant föl a templomban, a mely a templomot teljesen tönkre tette. Három pap a romok alatt hever.

Lefejezett utasok. Jank-Cse-Kiangban három utast kettéfűrészelték a kínaiak, mert a kínai császár nevét kiejtették.

Elsülyedt kincs. Félmillió értéket vivő hajó sülyedt el a Filippini-szigetek közelében. Az utasok is a tengerbe veszttek.

Leszurta az utcán. Toulonban egy aszfaltbetyárt törrel szurt keresztül egy nő az utcán. Az aszfaltbetyár ily szavakkal halt meg: *Ez volt az utolsó kalandom!* A nőt elfogták.

Mérgezés. A Csimborasszó-hegy alján fekvő kis falucskában egymásután két anyosát mérgezte meg egy ifju. Az anyósgyilkos tettével mindenki előtt dicsekedett, de utóbb hurokra került.

Elvert papképviselő. Lepsényi páter orsz. képviselőt, mert egy Kossuth Lajost gyalázó könyvet terjesztett, képviselőtársai a magyar képviselőház előtt megbotozták. Habár papról van szó, ezt a módját a véleménynyilvánítás megtorlásának helytelenitjük. Szomorú sülyedés, a mikor érvek helyett, a furkósbót kerül elő.

Zola ügye. A hirneves francia regényíró ismét a törvényszék elé kerül, Dreyfuss kapitány igazának védelmezőjét mindenáron börtönbe akarják vetni, — az igazság ellenségei.

Páduai szent Antal és a szegények kenyere.

Uj orvosság az élet bajaira.

Ez a hosszú czime egy röpiratnak, a melyet a Budapesti szent István társulat czimű papi szövetség ad ki a nép butítására. S ezt a fércművet, a melyet négy krajczárért árul a papzsák, ezrével terjesztik szét az egész országban. De nem csak ezt, hanem ennél még szörnyűsebb irodalmi termékkel mételyezik meg annak az együgyű népnek a lelkét, a mely még hisz a papoknak.

Bebizonyításul a papi népbolondításnak, közlünk a fenti czimű füzetből részleteket, hadd tudják meg olvasóink meddig terjed a papok szemérmetlen népcsalása.

Mindenekelőtt a „szent“ füzet magyarázata nyomán tudnunk kell, hogy a magasságos mennyekben lakozó páduai szent Antal, olyan szent, a ki a világ apró-cseprő dolgaival foglalkozni sem restel. Segíti az embereket ügyes-bajos dolgaikban, csak ne sajnálják a papoktól a filléreket. Toulonban, Franciaország kikötő városában lakik most ez a szent (szó szerint). Valami Bouffier kisasszony boltjában, hátul a kamrában ott van a szent lelke. Odamennek a hivek, ha valami kikönyörögni valójuk van. S az irgalmas szent meg is könyörül rajtuk, ha a könyörgést megfelelő adománnyal kísérik. Az adományok egy részeért a kisasszony azután kenyeret vesz a szegényeknek (hiszi — a piszi!) a másik részt pedig elküldi Afrikába a hittérítőknél. (Igen, a papoknak. Szerk.)

Lássuk most, miesoda esodadolgokat mivel az az ember-séges szent. Ime erről ezt mondja a füzet:

„Valami uri ember fél lábbal már a sirban volt, hanem azért a gyónásról hallani sem akart. (Rettenetes! A szerk.) A leányát nagyon elszomorította atyjának megátalkodottsága. Szent Antalhoz folyamodott és 10 forintot ígért kenyére. A rákövetkező éjjel a beteg váratlanul fölül ágyában és remegő hangon kérdi:

— Itt van? Itt van?

— Kicsoda? Talán a pap? — kérde az apoló.

— Igen, hívassák el, de mindjárt!

Éjfél volt. A pap csakhamar megjött, a beteg töredelmesen meggyónt és egy óra múlva meghalt.

Egy öreg asszony nagy nyomorban élt. Csekélyke évi jövedelme volt csak, csúz bántotta tagjait, mit sem tudott keresni. Szolgálot sem tarthatott. De volt neki egy sorsjegye. Száz forintot ígért szent Antalnak arra az esetre, ha kihuzzák a sorsjegyét. Többet kapott a szegény asszony, mint a mennjít kért. Nem nyert ugyan a sorsjegyre, hanem váratlanul örökölt 23 ezer forintot.

Valaki 12 frtot tett Bouffier kisasszony perselyébe azzal a kérelemmel, hogy üresen álló két emeletes házába kapjon lakókat. A mint haza ért, egymás után jöttek a lakást keresők, és rövid időre rá nagy ház minden zuga bérbe volt adva.

Toulon vidékén valaki egy 18 ezer frt értékű birtokot akart eladni. Az ujságbeli hirdetések nem vezettek célhoz. E közben hallott valamit Bouffier kisasszony szentjéről. Eljött a kamarába, imádkozott és ígért 25 frtot. Három nap múlva, igen kedvező föltételek mellett, eladta a birtokot.

Bizonyos uri nő huszonöt álló esztendeig imádkozott nőtestvére megtéréséért, — de hiába. Ekkor kezébe került a szent Antal csodatetteiről szóló füzet. Természetesen mindjárt ígéretet tett és felajánlotta neki ügyét. Nehány nap múlva már kifejezte testvére azt az óhaját, hogy szeretne Istennel kibékülni. Nagyboldogasszony napján ájtatosan meggyónt és megáldozott.

Valami savoyai nő nem tudott az ő öt ezer forintjához jutni, a mit kötelező nélkül adott kölesön. Kilencznapi ájtatóságot tartott szent Antal tiszteletére, kenyeret ígért a szegényeknek, — és megkapta a pénzét.

Egy magasrangu tengerész-tisztnek messze országban akadt fontos dolga. Szeretett volna a földközi tengeri hajórajjal utazni, csak hogy már nem volt betöltetlen hely. Anyja biztatta őt, hogy tegyen szent Antalnak ígéretet, az majd segít a baján. Ígért 25 frtot. Nehány napra miniszteri rendeletet kézbesítettek neki, a melyben arról volt szó, hogy a hajórajt megtoldják egy hajóval és ennek a hajónak kapitányául őt nevezi ki a miniszter.

Persze arról is gondoskodva van, hogy az ígérő be ne esapja a papzsákot. Ezt így mondja el a füzet:

„Szívesen segít a szent, de megkivánja, hogy szavunknak urai maradjunk és beváltsuk ígéretünket. Rosszul jártak már sokan, a kik őt meg akarták csalni.

Valami touloni nő száz kiló kenyeret ígért, ha egy előtte kedves személy segítséget nyer szent Antaltól. A segítség nem maradt el; hanem két hónap is elmúlt, és az asszony még mindig nem adta meg a kenyeret. Egyszerre csak a kedvelt személy hirtelen meghalt.

Egy vidéki asszony bevásárolt Toulonban és valamelyik boltban ott hagyta az esernyőjét. Hajón kellett neki haza mennie. A hajó nemsokára indult, az asszonynak már nem volt ideje, hogy visszatérjen megkeresni az ernyőjét. Igért valamit szent Antalnak, ha megkerül az ernyő. Alig tette meg magában ezt az ígéretet, már jött az inas az ernyővel. Az asszony átvette a tulajdonát, de aztán így okoskodott magában:

— Az ígéret nem kötelezhet; hiszen már akkor régen megtalálták az ernyőmet, már hozta is akkor az inas, mikor én szent Antalhoz folyamodtam. Minthogy tehát ez esetben nem a szent segített, nem tartozom neki semmivel.

A míg így okoskodott és örvendezve megforgatta a megkerült ernyőt, egyszerre csak kicsuszott a kezéből, beleesett a tengerbe és elmerült. — Oda volt.

Valami touloni asszonynak igen részeges férje volt. Az asszony minden napra néhány fillért ígért, ha szent Antal kigyógyítja a férjét a mértéktelenség bünéből. A férfi csakhamar abban hagyta az ivást: hanem vasárnap még mindig rendesen becsipett. Az asszony mind ezt elmondta Bouffier kisasszonynak, a ki aztán ezt a kérdést tette föl:

— Minden nap megadja az ígért néhány krajczárt?

— Oh igen.

— Vasárnap is?

— De hisz vasárnap zárva van a kisasszony üzlete, nem juthatok a perselyhez!

— Itt lesz a baj. Ezentul adjon szombaton kétszer annyit!

Az asszony szót fogadott és férje ezentul már vasárnap sem ivott."

Igy megy ez a füzetten végig. Természetesen a szociálizmusról sem feledkezett meg a füzet jámbor írója. Csak adakozunk szorgalmasan szent Antalnak, mondja, és ezzel küzdünk legjobban az átkos szociálizmus ellen. A füzet végén azután a magyarországi hivek is fel lesznek szólítva, hogy szorgalmasan adakozzanak páduai szent Antalnak. Hogy annál nagyobb kedvük legyen erre, egy kis rigmussal lelkesíti, a melyet egy másik „szent“ szent Bonaventura irt, még pedig: „1263-ban április 13-án a mikor szent Antal sirját felásták. A nyelv ép és sértetlen volt. Szent Bonaventura kezébe vette a nyelvet felkiáltott elragadtatásában:

— Áldott nyelv, sokat dicsérted az Urat, sokat buzdítottál másokat is az Ur dicsőítésére; ime, most nyilvánvaló, hogy Isten előtt milyen nagyok voltak érdemeid.

Ajkaihoz emelte, megcsókolta a nyelvet, aztán pedig leült, tollat fogott a kezébe. A toll járt-járt magától a papíron és leírta a következő párverset:

1. A sok ragály, a testhalál
Szavára távozték:
Eretnekek megtértenek,
Ha ő imádkozék.

2. Imád, szavad csodásan hat,
Világszerette szent:
Ha kéred ezt, javulni kezd
A testi-lelki rend.
3. Az elveszett kincset, hitet
Vissz'adta annyiszor...
Ki tisztel s tárt kart felé
Hiába bármikor?
4. Imád, szavad csodásan hat,
Világszerette szent:
Ha kéred ezt, javulni kezd
A társadalmi rend.

Hogy a jóból semmi sem hiányozzék, különféle imákkal is kedveskedik a füzet a jámbor olvasóknak. Az egyik imát ide igtatjuk:

„Szent Antal ördögűzési imája. Ime az Ur Jézus † keresztje! Távozzatok, ellenséges szellemek! Ime, győzött a Juda nemzetiségből való oroslán, a Dávid gyökere. Alleluja, alleluja! Könyörögjünk! Szent Antal, az ártatlanság szüztiszta lilioma, a szegények drága kincse, a mértékletességben és tisztaságban mintaképünk; ragyogó csillag, a menny ékessége, az egyház oszlopa, apostoli hithirdető, hatalmas bűnirtó, szerencsés kezű erényültető, vigasztalója a szomorúaknak, az isteni szeretet lobogó lángja, kívánságodban vértanu, nagy próféta, rettenetes ördögűző, te karodon hordoztad az örök Atyaistennek egy-
szülött Fiát, szeretetre gyulasztottál sok langyos és hideg szívet buzó beszédeddel: ime, én szegény bűnös könyörögve kérek, végy oltalmad és védelmed alá, ébreszsz bennem bűnbánatot, adj könnyet szemembe, törödelmet szívembe; segíts, hogy ájtatosan imádkozzam és tökéletesen megnyugodjam az Isten akaratján! Benned lángolt az Isten szeretete; gyulaszd szeretetre az én száraz, közönyös szívemet is, hadd álljam meg győztesen a küzdelmet a világgal, testemmel és az ördöggel. Amen!”

S ezeket a népet butító füzeteket szabadon terjesztheti a papzsák. Sem államügyészség, sem szolgabíró ebbe bele nem szól. Sőt örül neki, mert minél butább és babonásabb a nép, annál szolgalelkűbb, annál készebb tűrni jogtalanságot, kizsákmányolást és nyomort. Oh mennyi munka van még előttünk szociáldemokratáknak? Be kell világítanunk a tudás szövéténekével a papok részéről ilyenképen gyalázatosan elbuított nép agyába! Milyen hatalmas ellenség a butaság, azt csak az tudja, a ki már küzdött ellene. S ha még oly nehéz ez a küzdelem, ha még száz millió pap szegődnek a butaság védelmére: mi szociáldemokraták akkor sem csüggednénk a küzdelemben, mert tudjuk, hogy elvégre mégis az igazságnak, a józan észnek győznie kell!

Alkalmi gondolatok.

Aldott, örökre áldott
 Oh Jézus, a neved,
 Ha még egyszer megváltod
 Az emberi nemet;
 Ha még egyszer születesz és
 Meghalsz e rongy fajér'
 S újabb keresztreszezés
 Gonosz jutalma ér.

Én elhiszem, oh Jézus,
 Hogy nem mese valál;
 Hogy éltél te szegény, bús
 Rajongó s meghalál;
 Hogy passziód igaz volt,
 Köny- és vérrel folyó,
 S a kép, mit rólad rajzolt
 Szivem, hű és való.

De mint himlőre oltás,
 Miüved miló vala:
 Csak egy öltőre szólt, más
 Szent lett jobb általa;
 S megismételni azt, hogy
 Nem jöttél, Messiás:
 A bűn, a régi nem fogy,
 Sőt mélyebb medret ás.

A templomok kinyitva
 — Éjfélnap is olyik —
 S lám, nevedben itt ma
 Mi szép vásár folyik:
 Gyüülökös az áru
 „Szeretet” czég alatt,
 Vevő a nép, a bárgyú,
 S a szent kufár — arat.

Oh igazságos élet,
 Oh fenséges halál!
 Jövel, hisz semmivé lett
 Minden, mit alkotál!
 Csak egy van, a keresztfa,
 Ezt örzi még a nép:
 Te vagy reáfaragva
 Ijesztő példakép.

Itt függesz egymagadba',
 Latrok gyanánt pedig
 Jobbról s balról nyakadba
 Eszméidet vetik;
 Nem mintha függni méltó
 Lator nem volna sok:
 A fa kevés, azért jó,
 Nekik nem lógniok.

Jövel Jézus, te fenkölt,
 Magasztos, isteni!
 Jövel még egyszer e föld
 Bűnét törteni:
 Oh gyűjts eszményi lángot
 Szivükben, mely setét:
 Gyűjtsd benne szivvilágod
 Fénylő szövetnekét!

De jaj, te már e földről
 Levetted a kezéd.
 A nagy próbát előlről
 Minek is kezdened?
 Hisz láthatod: mihaszna
 Vérzél a Golgothán,
 Az ember újra az ma,
 Mi addig volt: pogány. *)

Pogányabb a pogánynál:
 Testvéreit eszi,
 S ha érte halni vágnál,
 Biz ő fel sem veszi.
 Meg sem feszítenének,
 — Ma már ez nem divat —
 Csak zár alá tennének
Bujtogatás miatt. **)

S azzal tovább gyüülölne
 Ez a hiénahad,
 Tovább rabolna, ölne,
 Mig magva nem szakad.
 Ez egyet, ezt a végsőt
 Uram megválthatod;
 De jobb, ha nem teszed s őt
 Az ördögnek hagyod!

Ikarus.

*) Rosszabb mint a pogány!

**) Előbb azonban lefotografálnának, házkutatást tartanának a lakáson, tolonczházba vinnének és azután »per zsupp« indítanának Betlehembe, a hol a zsandárok vennének szives gondjaikba. Szerk.

Lassalle szerelme.

Irta: Mezőfi Vilmos.

Messze Oroszországban a krimi hegyeken túl, nemrég egy dúsgazdag asszony halt meg. Neve: Solonzova Zsófia. Halálával az egész világ sajtója foglalkozott. Mindenütt megírták, hogy barátnője volt Lassalle Ferdinándnak, a nagy német munkásvezérnek. S ezen a réven járta be halálhíre a világsajtót és ezen a réven emlegették a nevét mindenütt, a hol szervezkedett munkások vannak, a kik felküzdötték magukat a szociálistikus megismerés magaslatára.

Csodálatos, milyen végzetserű szerepet játszik a legtöbb ember életében a nő. A nagy munkásagitátor életét is néhány asszony irányította és azt a szomorú tragédiát, a melynek a lángeszű, daliás munkásvezér áldozata lett, szintén egy nő készítette elő.

Az első asszony, a kivel összejött és a ki oly fontos szerepet játszott az ő életében, Hatzfeld grófnő volt. Mánás hölgy, a kit férje üldözött s a hatalmas rokonok elhagytak. Ez a nő ékes szavaival, szépségével, szellemével megszerezte védőjéül Lassalle Ferdinándot, akkor még egyszerű zsidó fiút, a ki meg is védelmezte minden ellenségeivel szemben.

Hosszu esztendőkön át ennek az asszonynak szentelte szolgálatait. Minden egyebet elhanyagolt. Pedig mennyit tehetett volna életének e fiatal éveiben a munkások ügyéért, a melynek később egész szívvel-lélekkel élt! Hanem az asszony elvonta nagy feladataiból azt a hatalmas, saslelkű embert s egyszerű szolgálójává tette őt, a ki a mágnáshölgy és ivadékaik érdekében fiatalsága legszebb éveit, tudásának minden gyümölcsét elpocsékolta, bár eredményes, de mégis hiábavaló küzdelemben, a melyet nyakas, üresfejű, fenhéjázó mágnásokkal folytatott.

Ez volt az *első* asszony, a ki mély nyomot hagyott Lassalle életében.

A második nő, a ki maradandó hatással volt rá, az a szép orosz hölgy, a kinek halálhírét nemrég közölték az ujságok.

Az aacheni fürdőben ismerkedett meg a harminczöt éves Lassalle a szellemes, szép orosz lánynyal. Lassalle akkor már vezérszerepet vitt a németországi munkásmozgalomban, melyet ő keltett új életre, és a hosszú, kitartó küzdelemben tönkrement idegeire akart a fürdőn enyhülést szerezni. A szép orosz lány, orosz hercegek ivadéka, beteg atyja miatt kereste fel a fürdőt. Itt találkoztak és ismerkedtek meg.

Lassalle az első látásra szenvedélyes szerelemre lobbant az orosz szépség iránt és ezt nyomban be is vallotta neki.

A leány élénken rokonszenvezett Lassalleval, de nem szerette. Megdöbönt a férfiu szenvedélyes hevén, a mely a helyett, hogy vonzaná, még jobban elriasztotta. A leány apja,

bár becsülte Lassallet, nem látta szívesen leánya kérőjéül, tudta, hogy Lassalle munkásagitátor, a kit üldöz a hatalom és nem akarta leánya sorsát ilyen férfiúhoz kötni.

Lassalle még egy utolsó kísérletet tett, hogy megnyerje a leány hajlandóságát. Hosszu levélben, a melyet Berlinből küldött a leálynak Drezdába, a ki atyjával időközben odautazott volt, leplezetlen őszinteséggel mondja el kilátásait, reményeit és bőven festé azt a sorsot, a mely a leányra vár, ha nejevé lesz és végül szenvedélyes szavakkal kezét kéri. Ez a levél remeke a szépprózának, s a ki olvassa, inkább hajlandó a levél írójában egy szerelmes ifjút látni, sem mint az emberfölötti küzdelmekről idejekorán megöregedett férfit. Bepillantást enged Lassalle lelkébe és megismerteti azokkal a titkos rugókkal, a melyek cselekedeteiben ösztönözték.

Elmondja a leálynak, hogy ő a hatalom üldözöttje, hát fontolja meg jól, hozzá mehet-e feleségül? „Mindenekelőtt — írja a levélben — gondolja meg, hogy én olyan ember vagyok, a ki egész életét egy szent ügynek szentelte, a nép ügyének, a legmesszebb menő vonatkozással. *Bizonyos, hogy ez az ügy még ebben a században győzedelmeskedni fog*, de az is bizonyos, hogy hivei gyakran súlyos vereségeket és veszedelmeket fognak megérni. Ebben a küzdelemben borzasztó helyzetekbe kerülhetek, a melyekből ki nem menthet senkinek a ragaszkodása. Vagyonom, szabadságom és életem állandóan veszélynek lehet kitéve. Semmi sem biztos nálam. Es ha feleségül jó hozzám, úgy vulkán tetejére alapítja biztonságát. Lesz-e önnek bátorsága kudarcz esetén mindent eltérni, száműzetést, börtönt, romlást, szegénységet, sőt a halált is? S a mi rosszabb mind ennél: egy életet teli nélkülözésekkel!”

Látni való, hogy Lassalle cseppet sem szépített, a mikor egy munkásagitátornak a sorsát így festette, becsületes igyekezettel azon volt, hogy személyét illetőleg, tévedésbe ne ejtse a hőn szeretett leányt.

Érdekes része a levélnek az is, a mely Lassalle vallásos meggyőződésére vet jellemző világot. „Azonban képes lesz-e ön — mondja a szeretett leálynak — a második csapást is elviselni? Zsófia, — én zsidó vagyok? Atyám és anyám zsidók és bár én bensőmben ép oly kevéssé vagyok az, mint ön, sőt ha lehet, még kevésbbé, azért még sem hagytam el vallásomat, mert nem akartam más vallásnak hívévé lenni. Állithatom, hogy nem vagyok többé zsidó, de hazugság nélkül azt sem állithatnám, hogy kereszténynyé lettem.”

Végül a kitérés lehetőségéről beszél és kijelenti, hogy kedvéért még erre az áldozatra is kész, — habár ugymond — ő a politika embere és mi több, egy pártnak a feje. Az a párt pedig, a melynek ő a feje, szükséges, hogy ragaszkodjon azon alapelvhez: soha előítélet előtt nem szabad meghajolni, mert az gyávaság lenne és soha kétszínű dolgot nem szabad cselekedni.

Társadalmi állásáról szólva, elmondja, hogy a tudós világban előkelő helyet vívott ki magának és a társaságban is ismert ember. A társaságok vele szemben — ugymond — két részre oszlanak, olyanokra, a kik gyűlölik és romlására törekednek és olyanokra, a kik szeretik és tisztelik. „Ön talán erre azt fogja megjegyezni, — folytatja a levélben — mit törődöm én azzal, hogy az emberiségnek a fele gyűlöli, ha az emberiségnek másik fele, mint ön mondja, nagyrabecsüli, szereti és csodálja önt? Először is, Zsófia, ez a két részre osztás egyenlőtlen. Az a rész, a mely gyűlöl engem, a hatalmas, az uralkodó, a mely betölti ugyszólván az összes kiváló helyeket, az összes állásokat, rendelkezik az összes multságok, szórakozások fölött, a melyek széppé teszik az életet. A másik rész, az még erőteljen és ez a rész nem teheti az ön életét ragyogóvá, nem adhatja önnek azt a fényt, azokat a szórakozásokat, azokat az örömeiket, a melyekhez arisztokrata társaságai talán hozzászoktatták.“

„Igaz, — folytatja tovább Lassalle — nem akarom eltitkolni, megtörténhetik az is, bekövetkezhetnek bizonyos események, hogy fényes, élénk, zajos élete lesz, ha nőmmé válik. Amde Zsófia, olyan nagy dolgokat, a melyek az egész emberiség munkájának célját teszik, ugyebár nem szabad az egyéni boldogságra való spekuláció színvonalára lealacsonyítani?“

A „bizonyos eseményeken“ Lassalle a proletáriátus győzelmes forradalmát értette.

Az is érdekes, a mit vagyoni helyzetéről mond. Meglehetősen vagyona van, — írja — de még sem elég, hogy nagy fényűzést folytasson, ha majd családja lesz. Igaz, megszaportíthatnám jövedelmeimet, ha tollammal akarnék pénzt szerezni, ezt azonban soha sem teszem meg! — kiált föl. Maradjon tőlem távol az a szellemi prostitúció, az a szerencsétlenség, hogyszellemi munka végzésével a pénzszerzés legyen célom. Nincs annál igazságosabb dolog, mint kézimunkával keresetre szert tenni. De nincsen valami méltatlanabb, természetellenesebb, végzetesebb, mint a szellemi munka terén, a mely teljesen más megítélés alá esik, így cselekedni. En tehát munkámmal soha sem fogok pénzt szerezni.“

Lassallenak sok eszméjét, sok nézetét módosították idő folytával eszméinek leghivatottabb képviselői, a szociáldemokraták. Sokat elfogadtak belőlük, de sokat el is vetettek. Lassallenak a szellemi munkára vonatkozó nézete is azok közé tartozik, a melyeket józanul nem fogadhatunk el.

Hiába volt ez a levél is. A leányt, mint emlékiratában elmondja, megindították e szivreható sorok, töprengett is sokáig, ne legyen-e Lassalle nejevé? de igazi szerelem nélkül nem akart férjhez menni és mert ilyen szerelmet nem érzett iránta, véglegesen tagadólag válaszolt. Lassalle hamar megbékült sorával. A munkásügyekben keresett és talált vigasztalást.

A szép orosz leány csak néhány év múlva jutott ismét az eszébe, a mikor barátjának, Heinenak hozzá intézett leveleit rendezte. Egy hiányzó levél végett, a melyet annak idején Zsófiának ajándékozott, a leányhoz fordult. Az orosz leány válaszolt és talán meg is próbálta, hogy ismét hálójába kerítse a zseniális agitátort, a mi azonban nem sikerülhetett, mert ekkor már Lassalle a harmadik nőnek, Dönninges Helénnek volt rabja. Ennek jutott életében a legszomorubb szerep.

A kik szeretik a lehetőségek mérlegelését, elmélkedhetnek azon, milyen más lett volna a munkásagitátor sorsa, ha az orosz hölgy meghallgatja szerelmi ömledézéseit. Annyi bizonyos, hogy akkor a Dönninges Helén szép szeméiért nem állott volna pisztolyeső elé, és nem párbajban lelte volna halálát.

Itália.*)

Az Anyégin egyik éneke elé a dicső Puskin ezt a jelszót írta: ó Rus! ó Oroszország! Ez a néhány betű ebben az összetételben előfordulhat akárhol, de a dicső Puskin csakis egy bizonyos versre gondolt, s abból szakította ki angolosan ezt a két szót. S hogy Itáliából ágyubömbölés hallatszik, puskaropogás és üvegek csörömpölése, a szerencsétlen szép ország neve oly különös és ismerős hangon sir ki ebből a hangviharból. Itália! Ezt az egy szót, ezt a hat betüt ki mondta ki úgy, hogy belekövesítette nyolcz század fájdalmát, rabságát, vérét, kinját és hazafibánatát? Itália! Kinek a tüdejéből sipolt ki ez a név görcsösen, fájdalmasan, levegő után kapkodva, mint fuldokló kebeléből? Micsoda vers is kezdődik ezzel a szóval? Itália, megépültek a sánczaid, a rabbilincsek lehullottak rólad s nemzeti zászló leng a Capitoliumon. Ó Leopardi,¹⁾ ha ezt megérted volna! Ha ezt a szabadságot megérted volna!!

Nem tudom. Leopardi is gróf volt, s úgy lehet, ma ő is ott állana az ablakban, s reszkető kézzel, csonttá fagyott ujjaiival tormás kolbászt hajigálva az Adua óta annyira megszokott futólépésben kivonuló bersaglierik²⁾ közé, összetört kebeléből ő is lázasán sipogná feléjük: „Rajta fiuk, löjjetek közéjük, találjatok jól, csak a fejét, hogy meg ne sántuljon!” A tormás kolbász mindenesetre nagyon jó még torma nélkül is, még fővetlen is, még rothadtan is, főképpen, ha az ember hajnal óta étlen-szomjan, alkonyatra megrogyó térddel esik össze a barrikádok előtt. A jó bersaglierik pontosan megvonhatják az aránylatot. Ott a csőcselék, amely csak revolver-

*) A »Hét« című szépirodalmi lapból veszszük át ezt a cikket, a mely szellemes gunynyal írja le a burzsoák ijedtségét a levért olaszországi forradalomnál.

¹⁾ Híres olasz költő. — ²⁾ Olasz katonák.

golyót ad az ember gyomrába, itt a polgár, aki kolbászokat hajigál az ablakból. A választás nem nehéz. Rajta fiuk, löjjük közéjük, találjunk jól, csak a fejét, hogy még ne sántuljon!

S ebben a biztatásban a mélyen tisztelt olasz polgárok nem állanak egyedül. Még mielőtt az egész világ proletárjai egyesültek volna, az egész világ bugrisai már régen egyesültek, s nincs annyi komfortáblis ló, amennyi kolbászt jó szívvel ne hajigálnának a derék bersaglierek közé. Az ujságok mind teli vannak utazó szemtanuk leírásával, akik egyek abban, hogy keményen elítéljék a majlandi, florenczi és foggiai csőcseléket, amely kirakatok és lámpák üvegének behajigálásával tüntet a fennálló rend ellen. Furcsa, mit tehet az a lámpaüveg arról, hogy ő éhes? A gyomra kevésbé korog-e, ha az a tüköruveg végighasad? Látnivaló, ez az eljárás éppoly czélszerűtlen, mint amily igazságtalan. Nem is szólván arról, hogy az átutazó művelt idegennek milyen csuf képet mutat az olasz nép műveltségéről. Nem, nem, igaza van az egyik szemtanuk; ha ilyen a szabadság, akkor inkább éljen a rendőrállam! Ma meg egy másik szemtanu még keményebben elítéli a nyomorult lázadókat. Bebizonyítja, hogy soha Milano olyan jól nem állott, mint éppen mostan, új villamos vasutat kapott, új vízvezetéket, a gyárai nagy osztalékot fizetnek — a részvényeseknek, ha tehát a nép mégis lázong, s megfélekedzven az olaszság világrendel-tetése hagyományairól, még a „műgyüjteményeket is veszélyezteti”, az csak lelketlen szociálista izgatás következése lehet. Az elfogulatlan szemtanuk igaza lehet, de valamiről mégis megfélekedzik. Arról tudniillik, hogy a Milánóban lázongó csőcseléknek nem kell szükségképpen millánói lakoságnak lennie. Ha talán nem is a zürichi expresssen, de a maga lábán, az országutakon át, bár ha némi késéssel is, akárki elérkezhetik Miláno városába, különösen ha véletlenül éppen valahol azon a vidéken turja a földet kukoriczáért. Avagy a farkasok a marienbadi luxusvonaton járnak, mikor télviz idején, ha a hó már elborított mindent, messze földön eleség nem található s a fagy meg az éhség vérbe borította szemüket, bemerészkednek a falvakba, tán éppen a piacra, tán éppen a bíró vagy a jegyző házába, hogy e nagytekintetű férfiuból ne hagyjanak meg mást, mint a csizmáját? Lehet, hogy az ilyen váratlan látogatások árnyékot vetnek a tisztos község közigazgatására, úgy, hogy a fütyülős zsidó is nagy ivben kerüli el még a tájékát is. Lehet, hogy abban a községben épp azon a télen minden fenéig tejfel; hogy a kémények tele lógnak kolbászszal, az éléstárok színültig vannak gabonával, a színek takarmánnyal és a fiókok pénzzel. És a farkasok mégis betörnek oda; nem törődnek sem az igazsággal, sem a czélszerűséggel, sem az átutazó szemtanuk elítélő véleményével; még azzal sem törődnek, hogy kolbász helyett golyót kapnak a gyomrukba. Semmivel sem törődnek, mert éhesek. Ennyi az egész.

Tetszik tudni, ugyebár, hogy micsoda a pellagra?³⁾ Gondolom, afféle unokatestvére a skorbutnak;⁴⁾ ezt romlott hustól kapni, amazt romlott kukoriczától. Erdélyben éppen most kezd grasszálni, nyilván a szocialista izgatók mételyezték meg vele a tudatlan oláhokat. Ez a pellagra tudvalevőleg nemzeti betegsége a kukoriczán élő olaszoknak, akik ilyenformán sokkal kevesebb öröm árán jutnak ehhez az ő nemzeti betegségükköz, mint például a francziák az övékhez. A pellagrának eddig csak két orvosszerre ismeretes. Az egyik az utólagos, föltétlenül gyógyító: a hyalichor, melynek, mint Jókai Mór kifejti, egy szilánkja elegendő, hogy elébb viszketést, majd gyuladást okozva, egyszerre csak lelohaszsa a pellagra kelevényeit. De ezt a orvosságot egyelőre hiába keressük a magyar gyógyszerkönyvben; a szórakozott Tatrangi Dávid még mindig késik a fölfedezésével, s mindaddig a doktorok a legjobb akarattal sem adagolhatják. Nem marad más hátra, mint a másik orvosszer, az előleges, amely efféle ragadós nyavalyáknál nem lehet egyéb, mint nagy tisztaság, jó levegő, jó víz és jó táplálkozás. Nos hát, az olasz nép bizonyosan meghallotta már, hogy a közegészségügy állami föladatát „képez“, és az is tudvalevő, hogy patikaszerért falusi embernek a városba kell mennie. Lehet, hogy a parasztság egyszerűen csak patikaszerért ment be Milanoba, s ahol annyira fenéig tejfel minden, hogy villamos vasutat építenek, új vízvezeték s a gyárak nagy osztalékot adnak a — részvényeseknek, azt hitte, hogy ő is kaphat valamit. S hogy nem kapott, elkezdett illetlenkedni, s mintha csak hyalichorból volnának, annyi millió szilánkra tördelte a lámpák s a kirakatok üvegeit. Holott ezzel csak az üvegeseknek használ, magának semmiesetre. Végre aztán ölmipirulákat kapott, amely gyógymód, sajnos, magában Milanóban ezer beteg számára járt halállal.

*

Amíg ez a orvosság hat, s alkalomadtán elegendő kolbász jut a bersaglieriknek, addig nem kell félni. A baj csak akkor lesz igazán veszedelmes, mikor a medicinát nem lehet beadni s a tormás kolbász elvesziti varázsát. Ha, mint például Bolognában történt, az éhes nép nem lázad, nem rabol, barrikádokat sem emel, hanem egyszerre háromezer rizsmunkás, mind csupa asszony, leteszi a munkát, és szó nélkül, lázadás nélkül, barrikád nélkül néz eléje az éhhalálnak. Ezeknek csak nem mehetnek ágyuval? Vagy ha megismétlődik, ami a minapi forradalomban esett meg valamelyik milánói kapunál, hogy egy egész katonacsapatot meg kellett tizedelni, mert vonakodott a népre löni. Ki tizedeli majd meg, ha az egész hadsereg vonakodni kezd? Annyi tormás kolbász nincs a világon, hogy pótolhatná egy egész hadsereg lénungját, ha majd a népből egyáltalában nem lehet kiszorítani a centesimiket⁵⁾ a hadsereg fentartására.

³⁾—⁴⁾ ragályos betegségek — ⁵⁾ Olasz krajczár.

Pedig az államok s a hadseregek ezekből a centesimikből élnek, nem a gazdagok millióiból; az őrési adókból, a gyufa adókból, a só, a dohány és a szeszegyedáruságokból, melyeket a gazdag akkor sem érez meg, ha napjában két kenyeret eszik, negyven szivart szí és mindegyikre három iskátulya gyufával gyújt rá, de a hónapokon át kereset nélkül tengődő parasztnak és koldusnak a jövedelme 8%-át teszik. Ez így van, s ezen nem változtathatna az sem, ha halottaiból föltámasztván, Cavallottit tennék a Rudini⁶⁾ helyébe, s a mord Umberto⁷⁾ helyett a szép De Felice Giuffridát⁸⁾ tennék meg királynak. Nem a királyság teszi és nem Róma haragja, noha az olasz királyság kezdettől fogva betege annak, hogy ami mindenütt másutt a királyság legerősebb oszlopa, Itáliában az egyház ellensége néki. De uralkodnék bár a pápa egész Itáliában: a csócselék legfeljebb egy nappal tovább éhezne, aztán csakugy föllázadna Ő Szentsége ellen is, mint akármilyen köztársasági elnök ellen. Nem a királyság teszi, nem a köztársaság, nem a gaz Crispik s a nemes Cavallottik s nem a jó vagy a rossz törvényhozás. *Az egész világ teszi, a világ egész mai rendje, mely a világtársadalomban az egyes nemzetek közül éppuyy kiszedi a maga áldozatait, mint az egyes társadalmakban az egyes emberek közül.* Az a nagy stíl, mely a kapitalista gazdasággal együtt jár, a politikára is kihatott; ma már az államoknak is roppant pénzekkel kell dolgozniok, ha a versenyben elbukni nem akarnak, s mint Siemens és Halskénak, mindennap új piacot és új meg új, koczkázatosnál koczkázatosabb vállalkozásokat kell keresniök, hogy a befektetéseik gyümölcsözetlenek ne maradjanak. S ebben a versenyben is a gazdag győzi, a szegény belebukik; az angol, a német, a francia bírja, az olasz tönkremegy bele. *A mai világrendben nemcsak egyes emberek proletárosodnak el, hanem egész nemzetek is.* Az Unió szakasztott azon mód rajong Havaii és Cuba függetlenségeért, mint ahogy az Első Magyar magához fűzte a Magyar-Franciát és a Hazait; és Spanyolország meg Oiaszország szakasztott azt a képet mutatja, mint a kézi iparos, aki a gépekkel dolgozó vagy gyár mellett most dobja ki az utolsó garasát, mielőtt végképp becsukja a boltot, s maga is beáll szervezkedő munkásnak, vagy éhen haló proletárnak. *Telik, fordul az idő, s a „telketlen izgatók“ tábora nemcsak egyes elbukott emberekkel növekszik már, hanem egész elbukott nemzetekkel.* Kádár.

⁶⁾ A mostani olasz miniszterelnök — ⁷⁾ Az olasz király. — ⁸⁾ Az olasz szociáldemokraták egy áldozatkész vezére. Egyébként De Felice Giuffrida természetesen nem is vágyik királyságra, hanem mint minden szociáldemokrata a mai társadalmi rendnek átalakítására. Ezt különben a szellemes cikkíró is elmondja.

Munkánélküli Munkás Gábor mondásai

A műhelyben most egyebet sem csinálnak, mint ilyen viczczekeket. Rá-érünk, nincs munkánk. Csak a mesternek van igen sok munkája: *folyton pénzt jár kasszálni*. Hogy ő különben egyébként is jól áll *anyagilag*, mutatja az, hogy *százhusz kilót nyom a test-anyaga*.

*

Egy református pap fogott meg a multkor. Szidott szörnyen, hogy szociálista lettem. Azt mondta, hogy minekünk csak geseft a szociálizmus. A fajankó apád teremtésit, mondom neki, *hát nektek nem geseft a papság a börzén*. Ugy ellábalt, mintha ott sem lett volna.

*

Páter Naplopó is benyitott hozzám a műhelybe. Valami toalettládát hogy csináljak a Jutkájának. Kezdtünk egy kicsit politizálni is, osztr szöba jött a *felekezetenélküliség*.

— Ti gaz czuczilisták, mondta Naplopó, miér vagytok ti felekezetenélküliek.

— Mér vagyunk-e, hát azért, mert tisztelendő ur *közösfelekezeti*.

— Hogy-hogy, nem értem a czuczilista nyelvet.

— Hát ugy, hogy tisztelendő ur hol katolikus, hol református, hol evangélikus, hol meg zsidó lánynyal adja össze magát.

— No, czuczilistával nem jó kikezdeni, mondta rá Naplopó, mert annak helyén van a nyelve. Az én fejem azonban soha sincs helyén, mert mindig tele van szeszszel . . .

Különfélék.

A veszedelmes pénz. A következő levelet kaptuk, a melyet érdekességénél fogva egész terjedelmében közlünk: Orsova, 1898. május hó. Tekintetes Szerkesztő elvtárs! Egy napilapban olvasom, hogy milyen veszedelmes a pénz. Tudományosan kisértették, hogy minden nyavalya a pénztől származik, mert sok ember fogdossa, olyanok is, a kiknek ragadós nyavalyájuk van. Ezekről aztán bacillusok (kis apró állatkák) ragadnak a pénzre és ezeket az ember megkapja. Jó volna hát a pénzt desinficiáltatni. Hát lehet, én megengedem, hogy ebben van valami. De én tudok eseteket, hogy egyes emberek halomra

gyűjtötték a pénzt és kutya bajuk sem támadt tőle. Tapasztaltam, hogy a zárdaszüzek és a zárdaférfiak rengeteg pénzt szednek be (csupa krajezárokat, a mik nagyon könnyen felveszik a bacillusokat) és bár mind a kezükbe veszik, a mikor megszámlálják a busás jövedelmet, nem hallottam, hogy csak a hajuk szállának is baja támadt volna „a ragályt terjesztő” pénztől. Sőt hozzá még úgy gömbölyödnek tőle, olyan nagy hasuk lesz, hogy a fejük sem látszik ki. Ime ilyen veszedelmes kövér nyavalyát kapnak ők a pénztől. De értik is a pénzszerzés módját. Ereklýeket, keresztteket, feszületeket raknak a nép elé s csak az csókolhatja meg ezeket, a ki dob néhány krajezárt a közeli tányérba, melyet rendszerint a legkövérebb tisztelendő ur vagy testvér tartogat a kezében. Ez is pénz ám, kérem, még pedig olyan veszedelmes, mint a többi, hát mért fogadják el tisztelendőek? Én csak azt tanácsolom a szegény népnek, a mely eddig vakon hitt a ragályt terjesztő pénz halomra gyűjtő szentatyák és szentmamák prédikációinak, hogy ne segítse elő a nyavalyát a feketecsuhások között és ne adja keserves verejtéssel megszerzett filléreit az ő oltárukra. A szegénységnek ennek a nyavalyának terjesztésétől óvakodnia kell. Kiváló tisztelettel *Agocs Boldizsár*.”

Sok igazat mond ez a levél és annak a bizonyítéka, hogy vannak felvilágosodott emberek, a kik nem ülnek fel a fekete csuhások ámitásának és okosan gondolkoznak. Vajha ilyen okos gondolkozásu ember volna valamennyi, akkor a tisztelendő urék is jobbnak látnák abbahagyni mesterségüket, a népámitást és megfogni a kapa nyelét. Akkor aztán nem volna a szükség a kezükbe kerülő sok pénzt desinfcziálni, mert kevesebb jutna a karmaik közé.

Atzélék tervei. Nagy örömmel hoznak egy hirt a burzsoá-lapok. Találják ki Önök mit. Ugyebár mindjárt az jut eszükbe, hogy a kormány megemberelte magát és ötven millió alaptőkével a munkásbalesetbiztosításnak vetette meg alapját, vagy hogy a társadalom „előkelői” beállottak jótékonyági apostoloknak és szegény tüdővészben sinylődő munkásnépnek országos szanatoriumot szándékoznak létesíteni. Avagy tizenöt poczakos gyáros lemondott néhány milliónyi jövedelméről a szegények javára. Nem, ne tessék kérem előre örülni. Az a hír, a mi ritkított sorokban, nagy betűkkel a lapok hirrovataiban napvilágot látott, nem erről szól. Szól ez Atzél Béla báró ur világraszóló tervéről, a ki a londoni klubbok mintájára nálunk is meghonosítja a nagyurak kényelmére a „*kényelmi omnibuszokat*”. Tudják Önök, mi ez. Az Országos Kaszinó, a Nemzeti Kaszinó és a Park-Club leendő omnibuszai, a melyekbe mi, közönséges halandók be sem tehetjük a lábunkat, csak nézhetünk, mert ezek az omnibuszok direkte ő báróságaik és grófságaik számára készülnek, a kik csakis tagsági jegyük előmutatása mellett szállhatnak beléjük. Az omnibuszokban lesznek czukrázdák, az emeleteken nyitott imperiálével s az

abört sem fog hiányozni belőlük. Látják Önök, boldogtalan emberek, mily nagyszerű eszméje támadt Atzél urnak, mért nem jutott Önöknek ez eszükbe nyomoruságuk, koplalásuk közepette. Ugyebár Önök nem birnak azzal az éles szellemmel és józléssel, mint Atzél ur, a ki nemrégiben is ezreket dobott ki egy subplot-szekrényre a Park-Club számára, a melyet egyenesen Londonból hozatott. Nem, nem, Önök „izléstelen tömeg“, „csöcselék“ Önökben ilyen „világraszóló“ eszme nem születhetik meg. A szocializmus eszméje az suviksz Atzél eszméje mellett és a polgári lapok jól tudják ezt, mert ha a szocializmus érne csak egy fabatkát is, inkább arról irnának a burzsoá ténsujságiró urak és nem Atzél „kényelmi“ omnibuszairól. Lám, lám, milyen gyarlók vagyunk mi, hogy szocializmussal foglalkozunk. Hiszen az semmi, gyerekjáték, mulatság stb., hanem Atzél ur nemes eszméje, a kényelmi omnibuszok behozatala, ah... az már valami, azzal kell foglalkozni az egész magyar sajtónak és közvéleménynek. Az nem is ujság, a melyik hat hasábot nem hoz erről a dologról, mondom, a legkevesebbet hat hasáb. Azután még külön egy tárczát is kell irni, a melyben elmondatik, hogy milyen lelki gyönyörűséggel fogja nézni a tisztelt korzó-publikum, a mint ezek a kocsik végig gördülnek majd az aszfalton és hogy ez az eszme a lelegkényeztetett klubmannok álmait is valóra váltja... A Stefánia-uton hogyan fog sütni a nap, ha feltűnnek ezek a kocsik s milyen más lesz a holdnak is a fénye, este a homályban. Oh ti boldogtalan szocialisták, bujjatok el és szégyeljétek magatokat, hiszen ti az emberiség felszabadtásáért harcoltok és nem kényelmi omnibuszokon törítetek a fejeteket! Milyen ostobák is vagytok ti! A laptok is olyan mint ti, mert az arról ir, hogyan kell megvédelmezni az elnyomottat, üldözöttet, egyedül a burzsoá-lapok okosak, mert azoknak kismiska a nép nyomora Atzél kocsijai mellett! Szocialisták bujjatok a föld alá szégyenletetekbe!... Atzél menti meg a világot és nem ti.

Ujra a spiritizmus. Már megint? Hiszen olyan émelygős ez a hír, hogy szinte rosszul lesz az ember. Már hogyan érdekelhet egy okos embert az a vastag butaság, hogy milyen hirt hoz a „*Rejtelmes Világ*“ ezimű spiritiszta ujság; hogy akadtak nemes urak, a kiknek sikerült X. vagy Y. ur szellemét idézni s a szellem urak és hölgyek voltak kegyesek kijelenteni, hogy a siron túl is van élet, még pedig igen szép élet. Szocialisták ez nektek szól. Figyeljétek! A szellem urak és hölgyek mintegy titeket akartak buzdítani, hogy higgyetek a másvilágban, a jobb világban és ne keseregjétek az életben, hogy olyan nagy a nyomoruságtok, mert az élet rövid és csak azután jön az igazi élet: a sirgödör. Ott a szellemeitek élni fog és örül majd a boldogságnak, a miben bőven leszen része. Hiába is küzdötök az életben, itt nem fogtok czélt érni. Inkább imádkozzatok, hogy üdvözülhessetek a másvilágon, a hova csak

azok jutnak, a kik éheztek és sokat imádkoztak. Vegyétek elő a *Rejtelmes Világ* című lapot és csodáljátok *Déri* urat, a spiritizmus lelkes hívét, a ki egy kis spiritizmussal menten megmenti az államot a ti gonosz terveitektől és a ki egyuttal megment benneteket — a *másvilág* számára is. Oh ti gonosz istentelen ezuczilisták, hát ti nem hallgattok ide?

Házkutatás. Várkonyiéknál ismét házkutatás volt. Éjnek idején álmából költötte fel Várkonyinét és Mariska leányát Bérczi kapitány, hogy kikerestessen minden fiókot, szekrényt, ágyakat, sőt még a spádjot is. Terhelő adatra volt szükség Várkonyi ellen és ezt másképp nem lehet szerezni, mint házkutatással. A bécsi törvényszék ugyanis azt írta a nyíregyházi törvényszéknek, hogy Várkonyira semmi terhelő adat nem merült fel és ő az ausztriai törvények értelmében addig ki nem adhatja a „terheltet“, míg nem bizonyítanak rá valamit. A nyíregyházi törvényszék tehát bizonyítani akart. Irt a rendőrségnek nagypecsétű levél alatt, hogy terhelő adat „szükségeltetik“ a haza megmentésére. Szegény Várkonyi családjánál pedig megjelen a rendőrség tizenegy detektívvel és megkezd a kutatást. Várkonyiné halálra ijed, a leánya pedig zokogni kezd. A szörnyűségesen hivatalos ábrázatu Bérczi, a kit már igen előnyösen ismer a nagypublikum egyes dolgai révén, lefoglalja a Mariska bélyegalbumát, száritott rózsaleveleket, néhány czimszalagot és két — *üres borítékot*. Azután sorba állítatja tizenegy detektívjét, a kik előtt úgy áll, mint egy diktátor a szolgálai előtt és diktárhoz méltó önteltséggel és hatalmi önérzettel szól oda a szegény halálra kinzott asszonynak és leányának:

— *Igy kell maguknak, megérdemlik az üldöztetést. Még ezzel nincs vége! . . .*

Éz körülbelül ennyit jelenthet: *A diktátor én vagyok, az állam is én vagyok és titeket el foglak söpörni a föld színéről! . . .*

Sztanko detektív sértegeti a nőket és a két szegény teremtes sirva panaszolja másnap néhány ujságírónak, hogy milyen megaláztatást kellett türniök a diktátortól és annak szolgálaitól.

És mi nem szólunk semmit. . . Nem szabad. És csak a vér forr bennünk s öklünk emelkedik, a melyet alig tudunk megfékezni, hogy ezt a társadalmi rendet, a melyben ennyi igazságtalanság történik, szétrombolhassuk. De nem, megfékezzük magunkat. Visszavonjuk ökölbe szoritott kezünket és elfojtjuk a mérgünket. Majd máskor, ha majd még egy ilyen igazságtalanság történik. Nem, akkor sem, hanem akkor is csak azt fogjuk mondani: „*Szervezkedjünk!*“ „*Előre!*“ Mert belátjuk, hogy ökölrel manapság semmire sem megyünk, csupán szervezkedéssel s bár keservesen esik, hogy még sokáig kell türnünk a mai rendszert, mégis ha arra gondolunk, hogy az az idő is elérkezik, a mikor küzdelmünknek vége szakad, megszáll a hidegvér és nem szólunk semmit, csak *cselekszünk* csendben, zajtalanul.

Razzia. Megszokott dolog az már, hogy a lakatosokat, a kik a Dohány-utczában a munkaközvetítő előtt álldogálnak, a rendőrség összefogdossa és bekisérteti. Ujabban a rendőri rovat hírei ezzel az állandó hírrel is szaporodtak:

Razzia. Ma délben a rendőrség razziát tartott a Dohány-utczában, a mely alkalommal 58 munkanélküli csavargó előállítottatott.

Alig mulik el két nap, már ismét van egy rendőri hír a lapban:

Razzia. A sajtóiroda jelentése szerint ma délben a Dohány-utczában razzia tartatott. Előállítottatott 34 csavargó lakatos, a kik a tolonczházba zárattak.

Két három nap mulva újra ismétlődik a hír s ki tudja hányszor nem kerül a lapba, kivéve, a mikor a rendőri sajtóiroda főnöke nem tartja elég érdekesnek ezt az újságírókkal tudatni. Ilyenkor valószínűleg fontosabb az, hogy a ferenczvárosi védgátnál a tisztás közelében egy szemétdomb eddig ismeretlen okból kigyuladt, de a közelben levő tűzország a tüzet lokalizálta. Hát bizony, ez jobban érdekli ugy a sajtóiroda főnökét, ugy a nagyrabecsült magyar sajtót, mint annak buzgó olvasóját: a burzsoáziát. Az hogy a rendőrség lábbal tiportatja az egyéni szabadságot, hogy mindennap ötven-hatvan tiszteséges lakatos munkást mint valami veszedelmes csirkefogókat befogat és a tolonczházba vitet, ez iránt teljesen érzéketlen a közvélemény. Süket az, mint a disznó a buzában és még azt sem hallaná meg, ha olyan törvényt hoznának, a mely szerint minden szocialistát ki kell végeztetni. Akkor is inkább csak olyan lapot olvasna, a mely ezt a törvényt *nem* közölné, de annál inkább meghatóbb képét adná a védgáti szemétdomb kigyuladásának és lokalizálásának.

Kigyó-processzió. Furcsa módon ünneplik védszentjüket, San Domenico da Folignot, (Olaszország) Cocullo városka lakói. A nép hite szerint ugyanis San Domenico kegyelméből mindenki, akit kigyó vagy veszett kutya harapott meg, ha Coculloba zárandokol, vagy meghal azonnal, vagy meggyógyul. Aki Coculloból élve tér vissza, annak a marás következményeitől többé tartani nem kell. A városka lakói San Domenico tiszteletére tavasszal annyi kigyót fogdosnak össze, amennyit csak lehet. Az elfogott kigyót kalappal addig ingerlik, míg teljes dühvel bele nem harap a kalap karimájába, mire egy erős rántással fogait kirántják. Az így ártalmatlanná tett hüllőket fazékba teszik és a szent nevenapjáig hüvös helyen elássák. San Domenico napján aztán előszedik az elásott kigyókat, mindenki egy kigyót vesz a kezébe, nyakába vagy a karja köré és ugy mennek processzióban San Domenico szobrához, melynek lábainál a kigyókat lerakják. Egy pár fiatal suhanc körülfonja a szent összes tagjait a kigyókkal, ami aztán nagyon különös látvány. Ezt a jelenetet ábrázolja Micchetti híres nápolyi festő legujabb műve és így jutott a coculloi kigyóprocesszió, melyről eddig nagyon kevesen tudtak, szélesebb körben nyilvánosságra.

Gazdaság.

A palánták ültetése és gondozása.

Az ültetésre boros időt választunk. Megelőzőleg azonban jó porhanyósra készítsük el a földet, hogy a kiültetett palánták gyöngye gyökerei szabadon terjedhessenek és a növények hamar fejlődhessenek. Ha száraz idő jár, a kiültetés előtti napon erősen, vagy aznap gyengébben megöntözzük az ágyakat és csak estefelé ültetünk.

A palánták kiszedésénél arra ügyeljünk, hogy azokat minél több gyökerekre tapadó földdel kiszedhessük, hogy a gyökerek meg ne szakadozzanak; ezért, ha a palántás földje száraz, a kiszedés előtt bőven meglocsoljuk. Egyszerre sok palántát ne szedjünk föl, hanem csak annyit, a mennyit hamar elültethetünk. A kiszedetteteket az ültetésig árnyékos helyen, nedvesen tartjuk.

A kiültetésre sem az elvénült, sem az igen gyenge palánták nem alkalmasak. De azért a palántásból mindig előbb szedjük ki a nagyját, hogy az erőtlenebbje utána kifejlődhessen.

A palánták hosszú gyökerét a kiültetés előtt lecsipkedjük vagy ollóval levágjuk; némelyeknek, mint a zellernek, hagymának, még a szárát vagyis leveleit is megkurtítjuk, de csak a szívlevélig.

A kiültetésre a lyukakat ültetőfával vagy kézzel csináljuk úgy, hogy azok elég bővek és mélyek legyenek, hogy a palánták gyökerei azokban meg ne görbüljenek, azután a gyökerekhez a földet jó szoroson benyomkodjuk, hogy a palánták erősen álljanak. A salátát az alsó levélig, a kelt, káposztát, karalábot olyan mélyre ültetjük, a hogyan a palántás ágyban álltak, a zellert és különösen a hagymát sekélyen kell ültetni, ellenben a paradicsomot mélyebben, a hogy volt.

Ha azt akarjuk, hogy palántáink szépen fejlődjenek, sűrűn ne ültessünk. A közöket korábban kiszedhető növények palántáival ültethetjük be, ha a helyet sajnáljuk, vagy szűkiben vagyunk annak; így a kel, karaláb közé salátát ültethetünk.

Az ültetés után a palántákat meglocsoljuk és azután csak akkor öntözzük meg, ha szükséges, mert a tulságos nedvesség kirohasztja.

Buza áruk.

Buza	77—81 kilós
Pestvidéki	14 frt 70 kr. 15 frt 50 kr.
Fehérmegyei	14 > 75 > 15 > 55 >
Tiszavidéki	14 > 75 > 15 > 55 >
A buza ára a múlt hét óta emelkedett.	
Bozs	10 frt 40 kr. 10 frt 60 kr.
Zab	7 > 70 > 8 > — >
Tengeri	6 > — > 6 > 10 >
Köles	4 > 25 > 4 > 50 >

Hüvelyesek.

Fehér, nagyszemű bab 8 frt — kr.—16 frt — kr. Gömbölyű bab 7 frt — kr.—9 frt — kr. Barna bab 6 frt 50 kr.—10 frt — kr. Lencse 14 frt — kr.—18 frt — kr. Borsó 8 frt 50 kr.—9 frt 50 kr.

Sertésárak.

Budapesti sertés-konsumvásár. A ferencvárosi petroleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertéskonsumvásár árjegyzése május 21-én: Készlet 152 darab, új felhajtás — darab. Összes felhajtás 152 darab. Elszállított budapesti fogyasztásra 119 darab, eladatlanul visszamaradt 33 darab. — Napi árak páronként: Malacok 50—100 kgr. súlyban 41 kr. 120—180 kgr. súlyban 56—59 kr. 220—280 kgr. súlyban 57—58 krajczárig kilónként. — A vásár hangulata lanya.